

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

11 iulie 2018

mun. Chișinău

Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție
în componență:

Președinte Nicolae Gordilă,
Judecători Iurie Diaconu, Elena Covalenco,

a examinat, în camera de consiliu, fără citarea părților, admisibilitatea în principiu a recursului ordinar, declarat de procurorul în Procuratura de circumscripție Bălți, Liliana Pasat, împotriva sentinței Judecătoriei Drochia din 10 februarie 2017 și deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 14 martie 2018, în privința inculpatului

*Diug Oleg XXXXX, născut la
XX XXXXX XXXX în s. XXXXX, r-nul XXXXX, locuitor
al s. XXXXX, r-nul XXXXX, cetățean al R. Moldova,
fără antecedente penale.*

*Termenul de examinare,
instanța de fond: 04.05.2016 – 10.02.2017,
instanța de apel: 01.03.2017 – 14.03.2018,
instanța de recurs: 07.06.2018 – 11.07.2018.*

Asupra recursului menționat, Colegiul penal,

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Drochia din 10 februarie 2017, procesul penal în privința lui Diug Oleg pe art. 264 alin. (5) Cod penal, a fost încetat în legătură cu existența circumstanțelor prevăzute de lege care exclud urmărirea penală.

2. Instanța de fond a constatat că Diug O. se învinuiește de organul de urmărire penală că, deținând permis de conducere a categoriilor de tractoare cu nr. XXXXX, eliberat la 04.04.1997, la 06 octombrie 2010, fiind implicat în activitatea de transportare a merelor din livadă spre depozit, în jurul orelor 16.00, conducând tractorul „IUMZ-6”, n.î. XXXXX, pe teritoriul livezii amplasate pe terenul

Primăriei s. Hîjdieni, r-nul Glodeni, în timpul când a ieșit din livadă și se ridica la rampă, pe un drum de câmp, remorcând remorca cu platformă „VUK 3”, remorcă pentru transportarea merelor în containere, plină cu mere, care nu era înzestrată cu utilaj special pentru a transporta pasageri, dar care avea în remorcă și lucrători din livadă, știind cu certitudine că transportarea persoanelor în remorca tractorului este interzisă, precum și că remorca nu este utilată pentru transportul pasagerilor, a permis ca în remorcă să urce aproximativ 10 persoane și nu a întreprins măsuri pentru a debarca persoanele date și, fiind în stare de sineîncredere exagerată, grav a încălcat cerințele Regulamentului circulației rutiere, aprobat prin Hotărârea Guvernului RM nr. 357 din 13.05.2009, ignorând prevederile:

pct. 11 lit. a), conform cărui conducătorul de vehicul este obligat înainte de plecare să verifice starea tehnică a vehiculului și să o supravegheze pe parcurs, în special funcționarea sistemelor de direcție, de frânare, dispozitivelor de iluminare și semnalizare;

pct. 39 alin. (1), potrivit cărui, înaintea începerii deplasării, reîncolonării sau altei schimbări a direcției de mers, conducătorul de vehicul trebuie să se asigure că această manevră va fi executată în siguranță și nu va crea obstacole pentru ceilalți participanți la trafic;

pct. 45 alin. (1), conform cărui conducătorul trebuie să conducă vehiculul în conformitate cu limita de viteză stabilită, ținând permanent seama de următorii factori: a) starea psihofiziologică ce influențează atenția și reacția, b) dexteritatea în conducere care i-ar permite să prevadă situațiile periculoase; d) situația rutieră;

pct. 83 lit. e), potrivit cărui este interzisă transportarea persoanelor în remorcă destinată transportării încărcăturilor;

pct. 120, conform cărui, pentru a fi menținute în traficul rutier, vehiculele trebuie supuse periodic controlului tehnic de stat la stațiile autorizate, în condițiile stabilite de legislația în vigoare.

În rezultat, nu s-a isprăvit cu conducerea mijlocului de transport în timpul ce ridica o rampă, din motivul că tractorul (motorul tractorului) ce era supraîncărcat cu marfă și persoane, și-a pierdut puterea de tracțiune și a început a derapa în urmă, parcurgând o distanță de aproximativ 32 m., după care s-a oprit. În timpul derapării tractorului în urmă, două persoane care se aflau în remorca tractorului, ambele locuitoare a s. Hîjdieni, r-nul Glodeni, și anume: Eladi L. a căzut sub remorcă și a fost strivită, iar Pașchevici T. a nimerit sub roțile remorcii, fiind strivită. În scurt timp, ambele au decedat.

Conform raportului de expertiză medico-legală a cadavrului nr. 97 din 05.11.2010, la Pașchevici T. au fost depistate fracturi ale coastelor 3-10, pe stânga linia axială, fracturi ale oaselor bazinului, cu deplasarea fragmentelor și dereglarea inelului pelvian, fractură închisă a femurului stâng, echimoze și excoriație în regiunea toracelui, bazinului și coapsei stângi, plăgi suturate ale antebrățului drept. Leziunile depistate puteau să apară în rezultatul comprimării cu un corp cu greutate masivă, inclusiv cu remorca pentru transportarea merelor, posibil în timpul și circumstanțele indicate și, fiind periculoase pentru viață, corespund categoriei vătămării corporale grave.

Moartea lui Pașchevici T. este violentă și a survenit în rezultatul șocului traumatic, ca urmare a primirii leziunilor corporale grave enumerate, iar între leziunile corporale depistate și survenirea morții există legătură cauzală directă.

Conform raportului de expertiză medico-legală a cadavrului nr. 98 din 05.11.2010, la Eladi L. au fost depistate fracturi cominutive ale oaselor bazinului, cu deplasarea fragmentelor cu ruptură a simfizei pubiene și perineului, fractură închisă a colului femural stâng, fractură a oaselor gambei drepte 1/3 medie, echimoze în regiunea bazinului bilateral și coapsei stângi, plăgi în regiunea perineului și gambei drepte. Leziunile depistate puteau să apară în rezultatul comprimării cu un corp cu greutate masivă, inclusiv cu remorca pentru transportarea merelor, posibil în timpul și circumstanțele indicate și, fiind periculoase pentru viață, corespund categoriei vătămării corporale grave.

Moartea lui Eladi L. este violentă și a survenit în rezultatul șocului traumatic, ca urmare a primirii leziunilor corporale grave enumerate, iar între leziunile corporale depistate și survenirea morții există legătură cauzală directă.

Astfel, inculpatul se învinuiește de comiterea infracțiunii prevăzute la art. 264 alin. (5) Cod penal, ca încălcarea regulilor de securitate a circulației sau de exploatare a mijloacelor de transport de către persoana care conduce mijlocul de transport, încălcare ce a cauzat din imprudență decesul a două persoane.

Instanța a statuat că procesul penal în privința inculpatului urmează a fi încetat în legătură cu existența circumstanțelor prevăzute de lege care exclud urmărirea penală, din următoarele considerente.

La 07.10.2010 a fost emisă ordonanța de pornire a urmăririi penale pe semnele infracțiunii prevăzute la art. 264 alin. (5) Cod penal.

Prin ordonanța din 15.10.2010, Diug O. a fost recunoscut în calitate de bănuit în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 264 alin. (5) Cod penal.

Conform ordonanței din 10.08.2011, urmărirea penală a fost încetată pe motivul lipsei elementelor constitutive ale infracțiunii în acțiunile lui Diug O., acesta fiind scos de sub urmărire penală.

Potrivit ordonanței Procurorului-șef al Direcției control al urmăririi penale și asistență metodică, Ruslan Popov, din 27.12.2013, ordonanța din 10.08.2011 a fost anulată, pe motiv că procurorii inferiori nu au efectuat o anchetă efectivă, nu au audiat mai mulți martori oculari ai accidentului respectiv, nu au dispus efectuarea unei expertize auto-tehnice a tractorului pentru a-i verifica starea tehnică, cât și alte acțiuni relevante, nefiind îndeplinită o investigație completă, suficientă și în termeni rezonabili a decesului celor două persoane, fapte ce pot constitui o violare a art. 2 al CEDO.

Prin ordonanța din 24.04.2016, Diug O. a fost pus sub învinuire pentru comiterea infracțiunii prevăzute la art. 264 alin. (5) Cod penal, fiind audiat în calitate de învinuit pe 25.04.2016.

Totodată, conform pct. 6 din Hotărârea Curții Constituționale nr. 26 din 23.11.2010 cu privire la excepția de neconstituționalitate a prevederilor alin. (6) art. 63 din Codul de procedură penală, principiul constituțional de a nu fi urmărit, judecat sau pedepsit de mai multe ori pentru aceeași faptă impune în linii mari

autorităților publice competente nu numai interdicția de a judeca repetat persoana, dar și interdicția de a urmări de mai multe ori persoana pentru aceeași faptă.

Pct. 8 din hotărâre explică calitatea procesuală de bănuț în cadrul unui proces penal.

Așadar, în sensul art. 63 Cod de procedură penală, bănuț este persoana față de care există anumite suspiciuni sau probe privind săvârșirea infracțiunii, dar nu există suficiente probe pentru a înainta învinuirea și a o recunoaște în calitate de învinuit. Aceeași normă procesuală prevede trei acte procedurale prin care persoana poate fi recunoscută în calitate de bănuț: procesul-verbal de reținere, ordonanța sau încheierea de aplicare a unei măsuri preventive neprivative de libertate, ordonanța de recunoaștere a persoanei în calitate de bănuț. Pentru a conferi previzibilitate și claritate normei restrictive, art. 63 alin. (2) Cod de procedură penală reglementează termenele în care persoana poate avea calitatea de bănuț. Aceste termene variază de la 72 ore în cazul reținerii persoanei, 10 zile în cazul aplicării măsurii preventive neprivative de libertate, până la 3 luni sau, cu acordul Procurorului General sau al adjuncților săi, 6 luni în cazul emiterii unei ordonanțe. În același scop, alin. (3) al aceluiași articol reglementează acțiunile pe care trebuie să le întreprindă în mod obligatoriu organul de urmărire penală.

Astfel, la momentul expirării termenului reținerii, organul de urmărire penală trebuie să elibereze bănuțul ori să revoce, în modul stabilit de lege, măsura preventivă aplicată în privința lui, dispunând scoaterea lui de sub urmărire sau punerea lui sub învinuire.

Art. 63 alin. (5) Cod de procedură penală statuează că calitatea de bănuț încetează din momentul eliberării reținutului, revocării măsurii preventive aplicate în privința lui ori, după caz, anulării ordonanței de recunoaștere în calitate de bănuț și scoaterii lui de sub urmărire sau din momentul emiterii de către organul de urmărire penală a ordonanței de punere sub învinuire. Punerea persoanei sub învinuire permite organelor de urmărire penală, pe de o parte, să efectueze acțiunile necesare urmăririi penale, iar pe de altă parte, să facă previzibilă situația persoanei fără a leza drepturile fundamentale ale acesteia. Procedura scoaterii bănuțului de sub urmărire penală este reglementată de art. 284 Cod de procedură penală.

Prin Legea nr. 264-XVI din 28.07.2006, art. 63 Cod de procedură penală a fost completat cu un nou alineat, prin care s-a reglementat procedura de scoatere a persoanei de sub urmărire penală în cazul expirării termenelor reglementate de art. 63 alin. (2) Cod de procedură penală, prin încetarea acestei calități de drept. Intenția legislatorului, deși nu a fost expusă în nota informativă la proiectul de lege, a constituit respectarea drepturilor persoanei bănuț, pentru a exclude încălcarea termenelor legale de către organele de urmărire penală. Aplicarea ulterioară a acestei norme a dus la lezarea drepturilor constituționale ale persoanelor, în special, prin refuzul organelor de urmărire penală și al instanțelor de judecată de a emite un act privind încetarea de drept a urmăririi penale și a calității de bănuț. Art. 63 alin. (6) Cod de procedură penală, pe lângă incertitudinile generate de prima propoziție, în următoarea propoziție a prevăzut, prin neglijarea normelor tehnicii legislative, posibilitatea punerii ulterioare a

persoanei sub învinuire pentru aceeași faptă. Coliziunea dintre norme se datorează faptului că prevederea în cauză descrie o procedură, ce face obiectul unui alt compartiment al legii, fiind reglementată de art. 287 Cod de procedură penală.

Astfel, pentru ca organul de urmărire penală să poată relua urmărirea penală, legislatorul, în art. 287 alin. (4) Cod de procedură penală, stipulează că această acțiune se admite *numai dacă apar fapte noi sau recent descoperite ori un viciu fundamental în cadrul urmăririi precedente de natură să afecteze hotărârea pronunțată*. Acestea sunt unicele circumstanțe, în care intervine derogarea de la principiul de a nu fi urmărit, judecat sau pedepsit de mai multe ori pentru aceeași faptă, consacrat de art. 22 Cod de procedură penală, care la alin. (2) prevede derogările admisibile.

Or, prin sintagma *în cazul acumulării ulterioare a probelor suficiente* din art. 63 alin. (6) Cod de procedură penală, legiuitorul nu numai a neglijat normele tehnicii legislative, dar, contrar prevederilor art. 22 și art. 287 Cod de procedură penală, a permis organelor de urmărire penală să pună persoana sub învinuire pentru aceeași faptă.

Astfel, dacă pentru organul de urmărire penală sintagma *în cazul acumulării ulterioare a probelor suficiente* poate însemna continuarea urmăririi penale, pentru persoana suspectată aceasta înseamnă urmărire penală repetată, ceea ce este contrar principiului *non bis in idem*.

Curtea Constituțională a constatat că sintagma *în cazul acumulării ulterioare a probelor suficiente* încalcă dreptul de a nu fi urmărit sau judecat de mai multe ori pentru aceeași faptă, consacrat de art. 21 din Constituție, articol care obligă autoritățile publice competente să asigure persoanei suspectate de săvârșirea unei infracțiuni toate garanțiile necesare apărării sale. Totodată, potrivit art. 7 alin. (6) Cod de procedură penală, hotărârile Curții Constituționale privind interpretarea Constituției sau privind neconstituționalitatea unor prevederi legale sunt obligatorii pentru organele de urmărire penală, instanțele de judecată și pentru persoanele participante la procesul penal.

Deci, ordonanța din 10.08.2011, prin care s-a dispus scoaterea de sub urmărirea penală a lui Diug O., pornită în baza art. 264 alin. (5) Cod penal, este o hotărâre a organului de urmărire penală, care împiedică și nu permite declanșarea unei noi proceduri cu privire la aceeași faptă și aceeași persoană, reieșind din interpretările date de către Curtea Constituțională în hotărârile sale nr. 26 din 23.11.2010 cu privire la excepția de neconstituționalitate a prevederilor alin. (6) art. 63 Cod de procedură penală (Monitorul Oficial 235-240/27, 03.12.2010) și nr. 12 din 14.05.2015 cu privire la excepția de neconstituționalitate a art. 287 alin. (1) Cod de procedură penală.

Revenind la faptul că Diug O. a fost scos de sub urmărirea penală, odată ce a expirat termenul de ținere a acestuia în calitate de bănuț, iar probe suficiente pentru înaintarea învinuirii nu existau, se reiterează că recunoașterea calității de bănuț, reprezintă un element important al procesului penal, care se aplică în interesul persoanei, pentru apărarea sa or, astfel, aceasta dobândește drepturi suplimentare, reglementate de art. 64 Cod de procedură penală.

Astfel, calitatea de bănuît a lui Diug O., fiind încetată de drept, ca urmare a expirării termenelor prescrise de art. 63 alin. (2) Cod de procedură penală și adoptării ordonanței de scoatere a lui de sub urmărire penală, i-a creat convingerea fermă că nu mai este bănuît și urmărit penal, adică o situație de certitudine privind finisarea procedurilor penale în privința sa.

Prin ordonanța Procurorului-șef al Direcției control al urmăririi penale și asistență metodică, Ruslan Popov, din 27.12.2013, s-a anulat ordonanța din 10.08.2011 prin care Diug Oleg a fost scos de sub urmărire penală și încetată urmărirea penală din motivul lipsei elementelor constitutive ale infracțiunii, dispunându-se reluarea urmăririi penale în cauza dată, pe motiv că a fost adoptată o ordonanță ilegală, procurorii ierarhic inferiori efectuând o anchetă neefectivă și insuficientă.

Ordonanța din 27.12.2013, prin care s-a dispus reluarea urmăririi penale, a fost întemeiată, de drept, pe prevederile art. 287 alin. (1) Cod de procedură penală.

Însă, această ordonanță contravine interpretărilor Curții Constituționale date în hotărârile sale nr. 26 din 23.11.2010 cu privire la excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 63 alin. (6) Cod de procedură penală și nr. 12 din 14.05.2015 cu privire la excepția de neconstituționalitate a art. 287 alin. (1) Cod de procedură penală, care sunt obligatorii pentru organele de urmărire penală și instanțele de judecată.

Or, reluarea urmăririi penale, potrivit art. 287 alin. (4) Cod de procedură penală, se admite *numai dacă apar fapte noi ori recent descoperite sau un viciu fundamental în cadrul procedurii precedente sunt de natură să afecteze hotărârea pronunțată*, acestea fiind unicele circumstanțe, în care intervine derogarea de la principiul de a nu fi urmărit, judecat sau pedepsit de mai multe ori pentru aceeași faptă, consacrat în art. 22 alin. (2) Cod de procedură penală, care prevede derogările admisibile.

Curtea Constituțională, în hotărârile adoptate, statuează clar că pentru a nu transforma dreptul de a nu fi urmărit sau judecat de mai multe ori pentru aceeași faptă într-un drept absolut, ceea ce ar împiedica descoperirea infracțiunilor și criminalilor, sistemele de drept, inclusiv CEDO, au reglementat expres derogările admisibile. Aceste derogări oferă organelor de urmărire penală posibilitatea de a relua urmărirea și sunt formulate, în termeni aproape identici, în art. 22 și art. 287 Cod de procedură penală, precum și în art. 4 al Protocolului nr. 7 la CEDO. Însă, în ordonanța procurorului din 27.12.2013 de reluare a urmăririi penale în privința lui Diug O. nu au fost constatate careva circumstanțe noi ori recent descoperite sau un viciu fundamental, care ar fi condiționat reluarea urmăririi penale în cauza penală.

Or, după adoptarea ordonanței de scoatere a lui Diug O. de sub urmărire penală la data de 10.08.2011 și până la anularea ordonanței la 27.12.2013, organul de urmărire penală nu a efectuat nici o acțiune de urmărire penală.

Astfel, la 27.12.2013 organul de urmărire penală nu a descoperit careva fapte noi și nu a stabilit un careva viciu fundamental, care ar fi condiționat reluarea urmăririi penale.

Reluarea urmăririi penale, contrar cerințelor stipulate în art. 22 alin. (2) și art. 287 alin. (4) Cod de procedură penală, precum și celor din art. 4 al Protocolului

nr. 7 la CEDO, este o încălcare a prevederilor legale referitor la sesizarea instanței prevăzute în art. 251 alin. (2) Cod de procedură penală. Nulitatea reluării urmăririi penale, în cazul dat, poate fi invocată la orice etapă a procesului penal de către părți și se ia în considerație de instanță, inclusiv și din oficiu.

Prin urmare, ordonanța Procurorului-șef al Direcției control al urmăririi penale și asistență metodică, Ruslan Popov, din 27.12.2013 de reluare a urmăririi penale este ilegală și lovită de nulitate absolută.

Totodată, ordonanța din 10.08.2011, prin care Diug O. a fost scos de sub urmărire penală, produce efecte juridice și nu poate fi considerată ca fiind anulată.

În același timp, jurisprudența CtEDO, în cazul redeschiderii urmăririi penale pe motiv că ancheta inițială nu a fost completă, și anume în cauza Stoianova și Nedelcu vs. România, menționează că: „carențele autorităților nu pot fi imputabile reclamantilor și nu trebuie să-i pună într-o situație defavorabilă”.

La fel, în cauza Ștefan vs. România, CtEDO clar a notat că „procurorul are obligația de a reflecta pretinsele erori înainte de pronunțarea unei hotărâri definitive, iar statul este cel care trebuie să-și asume erorile comise de procuror și aceste erori nu trebuie reparate în detrimentul persoanei vizate în procedura în cauză”.

Mai mult, în opinia CtEDO, simpla părere că investigațiile într-o anumită cauză ar fi fost *incomplete și neobiective* nu poate, în sine, în absența unor erori jurisdicționale, încălcări grave ale procedurii de judecată sau abuzuri de putere, să releve erori în aplicarea dreptului material sau din ale motive considerabile care decurg din interesele justiției să indice prezența unui viciu fundamental în cadrul procedurii precedente (*cauza Radchikov vs. Rusia, par. 48*).

Astfel, reclamantul ar fi cel care va suporta consecințele omisiunilor autorităților în cadrul investigațiilor prealabile, iar simpla afirmație despre o deficiență sau omisiune în cadrul anchetei, deși minoră și nesemnificativă, ar crea o posibilitate nelimitată pentru organele de urmărire penală să comită un abuz de natură procedurală prin solicitarea redeschiderii procedurilor finalizate. Or, omisiunile sau erorile autorităților trebuie să servească în beneficiul bănuitului, învinuitului, inculpatului. Cu alte cuvinte, riscul oricărei erori comise de organul de urmărire penală, sau chiar de o instanță, urmează să fie suportat de către stat, iar corectarea acesteia nu trebuie să fie pusă în sarcina persoanei în cauză.

Printre garanțiile unui proces echitabil, reglementat de art. 6 din CEDO, se enumeră și faptul că orice persoană are dreptul de a fi judecat în mod echitabil de un tribunal independent și imparțial, iar urmărirea penală în privința lui Diug O. nu a fost efectuată în mod echitabil, fiind încălcate esențial drepturile acestuia garantate atât de Constituția Republicii Moldova, CEDO, cât și de Codul de procedură penală, această încălcare de lege echivalând cu o eroare judiciară care urmează a fi corectată de către instanța de fond.

Prin urmare, erorile admise de organul de urmărire penală cad sub incidența temeiurilor descrise în art. 275 pct. 9) Cod de procedură penală și urmează a fi corectate de instanța de fond, prin încetarea procesului penal în privința lui Diug O. în baza art. 264 alin. (5) Cod penal, în legătură cu existența circumstanțelor prevăzute de lege care exclud urmărirea penală.

3. Procurorul în Procuratura mun. Bălți, Oleg Reaboi, a declarat apel, solicitând casarea sentinței și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care inculpatul să fie condamnat în baza art. 264 alin. (5) Cod penal la 6 ani închisoare, cu privarea de dreptul de conduce mijloace de transport pe un termen de 5 ani, cu executare, cu admiterea integrală a acțiunilor civile înaintate și cu încasarea din contul inculpatului a cheltuielilor judiciare.

Apelantul a indicat că potrivit art. 4 din CEDO, nimeni nu poate fi urmărit sau pedepsit penal de către jurisdicțiile aceluiași stat pentru săvârșirea infracțiunii pentru care a fost deja achitat sau condamnat printr-o hotărâre definitivă, conform legii și procedurii ale acestui stat.

Însă, acesta normă este inaplicabilă în speță, în art. 7 pct. 2) din Protocol fiind indicat expres că dispozițiile paragrafului precedent nu împiedică redeschiderea procesului, conform legii și procedurii penale a statului respectiv, dacă fapte noi ori recent descoperite sau un viciu fundamental în cadrul procedurii precedente sunt de natură să afecteze hotărârea pronunțată.

Astfel, la 27.12.2013, Procurorul-șef al Direcției control al urmăririi penale și asistență metodică, Ruslan Popov, a emis ordonanța de reluare a urmăririi penale prin care s-a admis plângerea lui Eladi V. și a fost anulată ordonanța din 10.08.2011 prin care Diug O. a fost scos de sub urmărire penală și încetată cauza penală pe motivul lipsei elementelor infracțiunii, fiind stabilit că a fost admis un viciu fundamental prin care au fost afectate drepturile părților vătămate și ale succesului părții vătămate.

Potrivit art. 6 pct. 44) Cod de procedură penală, viciu fundamental în cadrul procedurii precedente, care a afectat hotărârea pronunțată este o încălcare esențială a drepturilor și libertăților garantate de Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, de alte tratate internaționale, de Constituția Republicii Moldova și de alte legi naționale.

Deci, prin ordonanța de scoatere de sub urmărire penală au fost afectate drepturile subiective consfințite în legea fundamentală a țării și prin normele internaționale la care Republica Moldova este parte.

Totodată, ordonanța din 27.12.2013 nici nu a fost contestată de părți în ordinea stabilită de legislația procesual penală, iar prevederile Hotărârii Curții Constituționale din 14.05.2015 prin care se invocă că prevederile art. 287 Cod de procedură penală au fost recunoscute neconstituționale sunt inaplicabile, ordonanța fiind emisă anterior, iar în acest caz nu se aplică retroactivitatea legii.

3.1. A declarat apel și succesul părții vătămate Eladi Valeriu, solicitând casarea sentinței și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care inculpatul să fie condamnat în baza art. 264 alin. (5) Cod penal, iar acțiunea civilă să fie admisă, cu încasarea din contul inculpatului în beneficiul său a prejudiciului material în de 19.111 lei și a celui moral de 250.000 lei.

Apelantul a invocat că instanța de fond nu a dat o apreciere obiectivă circumstanțelor cauzei și, aplicând eronat prevederile normelor materiale și procedurale, l-a lipsit de dreptul de a-și recupera prejudiciul material și moral.

4. Potrivit deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 14 martie 2018, apelurile au fost respinse, ca nefondate.

Instanța de apel a statuat că sentința instanței de fond este legală, întemeiată și motivată, corespunde circumstanțelor faptei și prevederilor legale.

Astfel, prin ordonanța din 15.10.2010, Diug O. a fost recunoscut în calitate învinuit.

Prin ordonanța de încetare a cauzei penale din 10.08.2011, s-a dispus încetarea urmăririi penale din motivul lipsei elementelor constitutive ale infracțiunii și scoaterea integrală a lui Diug O. de sub urmărirea penală, pe ultima pagină verso a ordonanței fiind prezentă înscrierea „Copia ordonanței am primit, Eladi V. 22.05.2012, semnătura”.

Ordonanța din 10.08.2011 a fost atacată de Eladi V., iar prin ordonanța procurorului ierarhic superior, Pavel Guida, din 24.08.2012 a fost respinsă plângerea lui Eladi V., cu menținerea ordonanței de încetare a cauzei penale din 10.08.2011.

Prin ordonanța din 27.12.2013, adoptată de Procurorul-șef al Direcției control al urmăririi penale și asistență metodică, Ruslan Popov, s-a dispus admiterea plângerii lui Eladi V., anularea ordonanței procurorului-adjunct al Procurorului r-nului Glodeni, Pavel Guida din 24.08.2012 și a ordonanței de încetare a urmăririi penale de scoatere a bănuitului Diug O. de sub urmărirea penală în cauza nr. 201009033, emise la 10.08.2011 de către procurorul în Procuratura r-nului Glodeni, C. Cojocar, cu reluarea urmăririi penale, fiind fixat termenul până la 27.01.2014 și remiterea cauzei penale la Procuratura Glodeni pentru organizarea urmăririi penale.

Potrivit ordonanței de punere sub învinuire din 24.04.2016, emisă de procurorul în Procuratura mun. Bălți, Oleg Reaboi, Diug O. a fost pus sub învinuire pe art. 264 alin. (5) Cod penal.

La 25.04.2016 a fost întocmit rechizitoriul și cauza a fost expediată în instanța de judecată pentru examinare în fond.

Or, Diug O. a fost recunoscut în calitate de bănuit prin ordonanța din 15.10.2010, iar urmărirea penală a fost încetată la 10.08.2011, ulterior, după reluarea urmăririi penale, fiind pus sub învinuire la 24.04.2016, cu depășirea termenelor prevăzute la art. 63 Cod de procedură penală.

Potrivit art. 63 alin. (2) pct. 3), (3) Cod de procedură penală, organul de urmărire penală nu este în drept să mențină în calitate de bănuit persoana în privința căreia a fost dată o ordonanță de recunoaștere în această calitate - mai mult de 3 luni, iar cu acordul Procurorului General și al adjuncților săi - mai mult de 6 luni. La momentul expirării, după caz, a unui termen indicat în alin. (2), organul de urmărire penală este obligat să elibereze bănuitul reținut ori să revoce, în modul stabilit de lege, măsura preventivă aplicată în privința lui, dispunând scoaterea lui de sub urmărire sau punerea lui sub învinuire.

Totodată, pct. 8) al Hotărârii Curții Constituționale nr. 26 din 23.11.2010 explică, că pentru ca organul de urmărire penală să poată relua urmărirea penală, potrivit art. 287 alin. (4) Cod de procedură penală, această acțiune se admite *numai dacă apar fapte noi sau recent descoperite ori un viciu fundamental în cadrul urmăririi precedente de natură să afecteze hotărârea pronunțată*. Acestea sunt unicele circumstanțe, în care intervine derogarea de la principiul de a nu fi urmărit,

judecat sau pedepsit de mai multe ori pentru aceeași faptă, consacrat de art. 22 Cod de procedură penală.

Prin ordonanța de încetare a cauzei penale din 10.08.2011, adoptată de procurorul în Procuratura Glodeni, C. Cojocar, urmărirea penală a fost încetată din lipsa elementelor constitutive ale infracțiunii, Diug O. fiind scos de sub urmărirea penală, ordonanță confirmată de procurorul r-nului Glodeni, P. Cebotari și recunoscută legală și întemeiată de procurorul adjunct al r-nului Glodeni, P. Guida.

Prin urmare, ordonanța de încetare a cauzei penale din lipsa elementelor constitutive ale infracțiunii și scoatere de sub urmărire penală este o hotărâre a organului de urmărire penală, care împiedică și nu permite declanșarea unei noi proceduri cu privire la aceeași faptă și aceeași persoană reieșind din art. 63, 287 Cod de procedură penală și hotărârilor Curții Constituționale nr. 26 din 23.11.2010 și nr. 12 din 14.05.2015.

Astfel, Diug O. a fost scos total de sub urmărire penală, odată ce a expirat termenul de ținere a acestuia în calitate de bănuț, iar probe suficiente pentru înaintarea învinuirii nu existau.

Calitatea de bănuț în privința lui Diug O. a expira de drept ca urmare a expirării termenelor prevăzute la art. 63 alin. (2) Cod de procedură penală și adoptarea ordonanței de încetare a urmăririi penale din lipsa elementelor constitutive ale infracțiunii și scoaterea de sub urmărirea penală i-a creat acestuia convingerea fermă că nu mai este bănuț și urmărit penal, adică o situație de certitudine privind finisarea procedurilor penale în privința sa.

De la 10.08.2011 până la 27.12.2013 pe cauza dată n-au fost efectuate careva acțiuni de urmărire penală, fiind în vigoare ordonanța din 10.08.2011.

Procedura de atac a ordonanțelor procurorului este prevăzută de art. 299¹-299² și 313 Cod de procedură penală.

Ordonanța de încetare a urmăririi penale din 10.08.2011 a fost atacată de succesul părții vătămate la procurorul ierarhic superior P. Guida, la 24.08.2012 plângerea fiind respinsă și menținută ordonanța vizată, iar o ulterioară adresare a succesului părții vătămate la judecătorul de instrucție, în temeiul art. 313 Cod de procedură penală, la materialele cauzei nu se atestă.

Deci, ordonanța de încetare a urmăririi penale din 10.08.2011 era în vigoare și producea efecte juridice asupra tuturor participanților procesului penal.

Totodată, prin ordonanța din 27.12.2013 a fost anulată ordonanța de încetare a urmăririi penale din 10.08.2011.

Cu toate că ordonanța poate fi anulată doar în condițiile legii, procurorul ierarhic superior Ruslan Popov a intervenit fără nici un temei legal și de fapt în ordonanțele procurorilor inferiori, peste doi ani de la adoptarea lor.

Ordonanța din 27.12.2013 este ilegală, nefiind respectate prevederile art. 287 Cod de procedură penală în partea ce ține de temeiurile reluării urmăririi penale și este neîntemeiată, deoarece nu au fost confirmate temeiurile legale de reluare a urmăririi penale, aceasta fiind lovită de nulitate absolută.

Or, nu au fost indicate clar temeiurile de drept de reluare a urmăririi penale și cum se regăsesc acestea în materialele cauzei, iar argumentele expuse în

ordonanță nu corespund cerințelor art. 287 alin. (4) Cod de procedură penală, în vigoare la acel moment.

Art. 287 alin. (4) Cod de procedură penală indică clar temeiurile de reluare a urmăririi penale care, în cazul dat, n-au fost respectate de către procurorul R. Petrov.

Deci, nu au fost stabilite vicii fundamentale, fapte noi sau recent descoperite, care ar afecta ordonanțele procurorilor.

În același timp, succesorul părții vătămate a atacat ordonanța de încetare a urmăririi penale la procurorul ierarhic superior și, fiindu-i respinsă plângerea, el nu a contestat-o la judecătorul de instrucție.

Mai mult, succesorul părții vătămate a atacat ordonanța peste termenul prevăzut de lege or, fiind informat despre ordonanța de încetare a urmăririi penale, i s-a oferit posibilitatea reală de a-și exercita dreptul său de atac, pe care l-a realizat cu mari intervale de timp de la acțiunea produsă.

Din materialele cauzei nu rezultă exercitarea activă a drepturilor procesuale și procedurale din partea succesorului părții vătămate, cu toate că a beneficiat de această posibilitate atât la urmărirea penală, cât și în instanța de fond. Astfel, nu se atestă îngrădirea exercitării drepturilor procesuale ale succesorului părții vătămate, acestuia nefiindu-i afectat dreptul la un proces echitabil.

În ordonanța de anulare a ordonanței de încetare a urmăririi penale și scoatere a persoanei de sub urmărirea penală, procurorul ierarhic superior a indicat că procurorii inferiori n-au audiat toți martorii oculari ai accidentului, nu s-a dispus expertiza auto-tehnică a tractorului și alte acțiuni relevante.

Fiind reluată urmărirea penală, organul de urmărire penală a audiat repetat aceiași martori, cât și unii suplimentar, efectuând și alte acțiuni, care n-au schimbat situația pe caz și a terminat urmărirea penală cu întocmirea rechizitoriului, ce contravine prevederilor art. 287 alin. (4) Cod de procedură penală, în vigoare la acel moment, precum și alin. (1), în prezenta redacție, care stipulează că reluarea urmăririi penale după încetarea urmăririi penale, după scoaterea persoanei de sub urmărire și/sau după clasarea cauzei se dispune prin ordonanță de către procurorul ierarhic superior dacă se constată că: 1) decizia este afectată de un viciu fundamental; 2) apar fapte noi sau recent descoperite, care existau la data adoptării ordonanței de încetare a urmăririi penale, de scoatere a persoanei de sub urmărire și/sau de clasare a cauzei, dar despre care nu avea cunoștință organul de urmărire penală și care sunt de natură să afecteze hotărârea.

Astfel, în esență, temeiurile de reluare a urmăririi penale nu s-au schimbat, fiind necesară prezența viciilor fundamentale, a faptelor noi sau recent descoperite care să afecteze ordonanța adoptată.

Or, acuzarea a admis erori de drept procedural care flagrant afectează drepturile procesuale garantate de lege ale lui Diug O., și anume, dreptul de a nu fi urmărit repetat pentru una și aceeași faptă, ordonanța din 27.12.2013 fiind ilegală, lipsită de motiv atât de fapt, cât și de drept.

Deci, au fost încălcate flagrant prevederile art. 4 al Protocolul adițional nr.7 la CEDO, precum și Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice, care prevăd, că nici o persoană nu poate fi urmărită sau pedepsită penal de

jurisdicția aceluiași stat pentru săvârșirea unei infracțiuni pentru care a fost deja achitat sau condamnat printr-o hotărâre definitivă conform legii și procedurilor penale ale aceluiași stat.

Principiul fundamental *non bis in idem* de a nu fi urmărit, judecat sau pedepsit de mai multe ori pentru aceeași faptă impune în linii mari autorităților publice competente nu numai interdicția de a judeca repetat persoana, dar și interdicția de a nu urmări de mai multe ori pentru aceeași faptă, principiu ce se aplică și în cazul când persoana a fost supusă unei urmăriri penale ce nu a condus la condamnare.

Prin urmare, acțiunile procedurale efectuate de organul de urmărire penală, după emiterea ordonanței de încetare a cauzei penale din 10.08.2011 în cauza penală intentată în privința lui Diug O. în baza art. 264 alin. (5) Cod penal, sunt defectuoase și contrare art. 22, 287 Cod de procedură penală.

Totodată, potrivit explicațiilor Hotărârii Curții Supreme de Justiție nr. 7 din 04.07.2005, *fapte noi* constituie date despre circumstanțele de care nu avea cunoștință organul de urmărire penală la data adoptării ordonanței atacate și care nu puteau fi cunoscute la acea dată. Noi trebuie să fie probele administrate în cadrul cercetării altor cauze, și nu mijloacele de probă prin care se administrează probe deja cunoscute în respectiva.

Fapte recent descoperite sunt faptele care existau la data adoptării ordonanței atacate, însă nu au putut fi descoperite. Atitudinea unei părți care, cunoscând un fapt sau o împrejurare ce-i era favorabilă, a preferat să păstreze tăcerea nu poate justifica menținerea unei erori judiciare și nu poate constitui un obstacol la admiterea reluării urmăririi penale dacă prin alte mijloace de asemenea împrejurări nu au putut fi descoperite la acel moment.

Și Hotărârea Curții Constituționale nr. 12 din 14.05.2015 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 287 alin. (1) Cod de procedură penală (reluarea urmăririi penale), indică „57. Astfel, Curtea menționează că, potrivit Convenției Europene, două situații pot determina redeschiderea unei cauze penale, și anume: 1) există fapte noi sau recent descoperite; 2) există un viciu fundamental. 58. Potrivit art. 4 par. 3 al Protocolului nr. 7, nici o derogare de la prezentul articol nu este îngăduită în temeiul art. 15 din CEDO. Prin urmare, statele nu sunt în drept de a institui, prin lege, alte temeuri de redeschidere a proceselor încetate anterior. 59. Curtea reține că, în conformitate cu prevederile internaționale, art. 22 alin. (5) Cod de procedură penală stabilește că hotărârea organului de urmărire penală de scoatere a persoanei de sub urmărire penală sau de încetare a urmăririi penale, precum și hotărârea judecătorească definitivă, împiedică reluarea urmăririi penale, punerea sub o învinuire mai gravă sau stabilirea unei pedepse mai aspre pentru aceeași persoană, pentru aceeași faptă, cu excepția cazurilor când fapte noi ori recent descoperite sau un viciu fundamental în cadrul procedurii precedente au afectat hotărârea pronunțată. 60. Aceste două situații de excepție, enunțate cu titlu de principiu în partea generală a Codului de procedură penală, sunt transpuse în art. 287 alin. (4), care stabilește că în cazurile în care ordonanțele de încetare a urmăririi penale, clasare a cauzei penale sau de scoatere a persoanei de sub urmărire au fost adoptate legal, reluarea urmăririi penale poate avea loc numai dacă

apar fapte noi sau recent descoperite ori un viciu fundamental în cadrul urmăririi precedente a afectat hotărârea respectivă. 61. Curtea reține că fapte noi constituie date despre circumstanțele de care nu avea cunoștință organul de urmărire penală la data adoptării ordonanței atacate și care nici nu puteau fi cunoscute la acea dată, iar fapte recent descoperite sunt faptele care existau la data adoptării ordonanței atacate, însă nu au putut fi descoperite. 65. În același timp, Codul de procedură penală (art.6 pct.44) tratează „viciul fundamental” ca o încălcare esențială a drepturilor și libertăților garantate de Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, de alte tratate internaționale, de Constituția Republicii Moldova și de alte legi naționale. 66. De asemenea, în cazul descoperirii unui viciu fundamental, urmărirea penală poate fi reluată nu mai târziu de un an de la intrarea în vigoare a ordonanței de încetare a urmăririi penale, de clasare a cauzei sau de scoatere a persoanei de sub urmărire. 68. Prin normele procesual-penale enunțate supra, potrivit cărora reluarea urmăririi penale poate avea loc numai dacă apar fapte noi sau recent descoperite ori a existat un viciu fundamental, legislatorul național a urmărit instituirea unui echilibru echitabil între sarcinile procesului penal - stabilirea adevărului și exercitarea unei justiții echitabile. Instanțele judecătorești și organele de urmărire penală, care aplică normele procesual-penale, sunt obligate să activeze în așa mod, încât nici o persoană să nu fie neîntemeiat bănuită, învinuită sau condamnată, sau supusă în mod arbitrar sau fără necesitate măsurilor procesuale de constrângere.”

Prin urmare, reluarea urmăririi penale poate avea loc numai dacă apar fapte noi sau recent descoperite, ori dacă există un viciu fundamental în cadrul procesului precedent care a afectat hotărârea respectivă, însă ordonanța din 27.12.2013, adoptată de procurorul-șef al Direcției control al urmăririi penale și asistență metodică, Ruslan Popov nu conține referire la fapte noi ori recent descoperite sau la vicii fundamentale în cadrul procedurii precedente care ar fi afectat hotărârea de încetare a urmăririi penale în privința lui Diug O., cu scoaterea de sub urmărirea penală, aceasta purtând un caracter formal, iar aceste circumstanțe au fost examinate anterior și procurorul și-a expus opinia în ordonanța de încetare a urmăririi penale.

În cadrul urmăririi penale suplimentare, organul de urmărire penală a audiat suplimentar, pe aceleași circumstanțe, martorii Pogor O., Maxim I., Careu M., Carcea A., Chirica P., Ungureanu V., Burcovschi L., Leșcu P., Cucer A., suplimentar au fost audiați martorii Ciumac G., Gurița V. și succesorul părții vătămate Eladi V., a verificat la fața locului declarațiile martorului Carcea A., succesorului părții vătămate Eladi V., a examinat și anexat ca corp delict tractorul, a efectuat cercetarea la fața locului, nefiind constatate circumstanțe noi, recent descoperite sau careva vicii fundamentale.

Martorii au dat aceleași declarații, iar cei suplimentari nu au indicat circumstanțe noi, iar acțiunile de urmărire penală suplimentare nu au confirmat noi fapte, nefiind efectuată nici expertiză auto-tehnică.

Or, toate acțiunile de urmărire penală și procesuale după reluarea urmăririi penale au fost efectuate formal și nu conțin probe noi sau recent descoperite, nefiind depistat niciun viciu fundamental care ar afecta încetarea urmăririi penale.

Atât învinuirea înaintată, cât și rechizitoriul au fost întocmite în baza acelorași probe care au existat și la momentul încetării urmăririi penale, prin care nu s-au stabilit alte circumstanțe, decât cele existente până la încetarea procesului penal și scoaterea de sub urmărirea penală.

Totodată, alte acțiuni procesuale cu noi rezultate nu au fost executate, fiind terminată urmărirea penală și întocmit rechizitoriul.

Astfel, probele administrate au fost suficiente pentru emiterea unei ordonanțe de încetare a urmăririi penale, iar motivul invocat în ordonanța din 27.12.2013 este neîntemeiat, fără a fi indicate temeiurile exhaustive din art. 287 alin. (4) Cod de procedură penală, în vigoare la acel moment, care ar permite reluarea urmăririi penale.

Deci, încălcările grave ale legii procesual penale admise la anularea neîntemeiată a urmăririi penale încetate, cu scoaterea de sub urmărirea penală și reluarea neîntemeiată a acesteia, constituie în sine un viciu fundamental, care au afectat desfășurarea procesului penal la etapa urmăririi penale și, în consecință, au dus la încălcarea dreptului inculpatului la un proces echitabil, în sensul art. 6 CEDO, în coroborare cu art. 4 alin. (2) din Protocolul adițional nr. 7 la CEDO.

Or, urmărirea penală repetată a fost contrară principiului *non bis in idem* care stabilește dreptul de a nu fi judecat sau pedepsit de două ori pentru aceeași faptă, acest principiu fiind unul fundamental și incontestabil al oricărui sistem de drept și este garantat de normele actelor internaționale, la care a aderat Republica Moldova.

La fel, temeiurile care exclud efectuarea urmăririi penale sunt prevăzute de art. 275 alin. (9) Cod de procedură penală, potrivit căruia urmărirea penală nu poate fi pornită, iar dacă a fost pornită, nu poate fi efectuată, și va fi încetată în cazurile în care există alte circumstanțe prevăzute de lege care condiționează excluderea sau, după caz, exclud urmărirea penală.

Soluția de fapt se întemeiază pe jurisprudența națională și a CtEDO care statuează, că în cazul încălcării normelor procedurale ce afectează dreptul persoanei la un proces echitabil, statul este cel care trebuie să-și asume erorile comise de parchet și instanța de judecată și acele erori nu trebuie reparate în detrimentul persoanei vizate în procedura în cauză.

Instanța de fond a apreciat just probele acumulate la urmărirea penală, reieșind din valoarea lor probantă în coraport cu prevederile legale în acest sens, concluzia fiind bazată pe prevederile Constituției, Codului de procedură penală, hotărârile Curții Constituționale, Curții Supreme de Justiție, CEDO și pe jurisprudența CtEDO referitor la reluarea urmăririi penale și judecarea de două ori pentru una și aceeași faptă, analizând prin prisma acestor prevederi circumstanțele cazului.

Declarațiile martorilor și probele scrise la care face referire acuzarea în apel au fost luate în considerație și apreciate de procuror la încetarea urmăririi penale din lipsa faptului infracțiunii și scoaterea de sub urmărirea penală.

Deci, procurorul la 10.08.2011, legal și întemeiat a încetat urmărirea penală din lipsa elementelor infracțiunii și scoaterea de sub urmărirea penală a lui Diug

O., luând în considerație toate probe administrate, apreciindu-le la justa valoare din punct de vedere al pertinentei, concludenței, veridicității, utilității și coroborării.

La aceeași concluzie au ajuns și procurorii ierarhic superiori, care au confirmat ordonanța și au respins plângerea succesului părții vătămate.

Astfel, instanța de fond a pus la bază principiul *non bis in idem*, pe care Republica Moldova urmează să-l respecte în esență de la data 12.09.1997, când Convenția a devenit obligatorie pentru Republica Moldova, acest principiu și drept fundamental rezultând și din Constituția Republicii Moldova adoptată la 29.07.1994.

Mai mult, reluarea urmăririi penale este prevăzută la art. 287 Cod de procedură penală, adoptat cu mult mai înainte de încetarea urmăririi penale din lipsa elementelor infracțiunii și scoaterea de sub urmărirea penală de către procuror și are prevederi clare referitor la motivele reluării urmăririi penale.

În același timp, Curtea Constituțională și Curtea Supremă de Justiție în hotărârile lor, doar au atras atenția asupra necesității respectării ordinii legale de reluarea urmăririi penale și principiului *non bis in idem*, dând explicații în acest sens, aceste prevederi urmând a fi respectate și până la această adoptarea hotărârii Curții Constituționale.

Instanța de fond a interpretat corect legea și a apreciat just probele administrate, dispunând legal, întemeiat și motivat încetarea procesului penal pe motiv că există circumstanțe prevăzute de lege care exclud urmărirea penală.

Or, procurorul la adoptarea ordonanței de încetare a urmăririi penale și instanța de fond la încetarea procesului penal au acordat deplină eficiență prevederilor art. 264 alin. (5) Cod penal, art. 22, 275, 286, 287, 297, 391 Cod de procedură penală, art. 21 din Constituția Republicii Moldova, Hotărârilor Curții Constituționale nr. 26 din 23.11.2010 și nr. 12 din 14.05.2015, Hotărârii Plenului CSJ nr. 7 din 04.07.2005, Pactului internațional cu privire la drepturile civile și politice, Protocolul 7 CEDO, jurisprudenței CtEDO și naționale și just le-au raportat și aplicat la circumstanțele cauzei.

Astfel că, ordonanța de încetare a cauzei penale din 10.08.2011, adoptată de procurorul în Procuratura Glodeni, C. Cojocaru, produce efecte juridice și nu poate fi considerată ca una fiind anulată.

Totodată, instanța de fond corect a invocat jurisprudența CtEDO referitor la reflectarea și asumarea erorilor de către procuror, care nu trebuie reparate în detrimentul persoanei vizate în procedura în cauză, precum și faptul că erorile admise de organul de urmărire penală cad sub incidența art. 275 pct. 9) Cod de procedură penală și just le-a corectat prin încetarea procesului penal.

Prin urmare, motivele invocate în apelurile acuzării sunt nefondate, instanța de fond adoptând o sentință legală și întemeiată, bazată pe prevederile legale și probele prezentate de părți, cu respectarea principiilor unui proces echitabil, al independenței judecătorului, egalității în drepturi a participanților la proces și echității.

Materialele cauzei și declarațiile participanților la proces și ale martorilor au fost audiate în ședința de judecată, reflectate în sentință și apreciate prin prisma legii, la convingerea judecătorului, iar din declarațiile succesului părții vătămate

Eladi V. date în instanța de apel nu a fost reținută o altă situație de fapt și de drept decât cea constatată de către instanța de fond.

Inculpatul Diug O., folosindu-se de dreptul său prevăzut la art. 21 Cod de procedură penală, a refuzat să dea declarații.

Iar dezacordului acuzării cu motivarea soluției de către instanța de fond nu constituie o încălcare a dreptului la un proces echitabil, fiind stabilit că în procesul de judecare a cauzei au fost respectate drepturile tuturor părților la proces.

Afirmația acuzării că sentința este ilegală și neîntemeiată, precum și că lipsesc erori procesuale, este irelevantă.

Și poziția acuzării că art. 287 Cod de procedură penală, art. 4 CEDO - Protocolul nr. 7 și Hotărârea Curții Constituționale din 14.05.2015 sunt inaplicabile speței este absolut eronată, deoarece contravine situației existente în cauza penală și normelor vizate, iar instanța de fond a stabilit cert și fără careva dubii că urmărirea penală a fost reluată după încetarea procesului penal din lipsa elementelor infracțiunii și scoaterea de sub urmărirea penală în mod ilegal și neîntemeiat, cu încălcarea prevederilor art. 287 Cod de procedură penală.

5. Procurorul în Procuratura de circumscripție Bălți, Liliana Pasat, a declarat recurs ordinar, în care solicită casarea acestei decizii și dispunerea rejudecării cauzei în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Recurenta a invocat că ordonanța de încetare a urmăririi penale din 10.08.2011 în privința lui Diug O. este afectată de un viciu fundamental în cadrul urmăririi precedente, adică, în prezența probelor suficiente, succesului părții vătămate Eladi V. i s-au încălcat drepturile constituționale, și anume accesul liber la justiție.

Astfel, procurorul efectuând urmărirea penală nu a asigurat scopul urmăririi penale, accesul liber la justiție al părții vătămate, aceasta rămânând neprotejată, nefiind asigurată o cercetare sub toate aspectele, completă și obiectivă a circumstanțelor cauzei.

Prin ordonanța din 27.12.2013, adoptată de Procurorul-șef al Direcției control al urmăririi penale și asistență metodică Ruslan Popov, a fost constatată încălcarea dreptului succesului părții vătămate Eladi V. de a participa la procesul penal precum și s-au dat unele indicații referitor la audierea unor martori oculari ai accidentului rutier, dispunerea expertizei auto-tehnice a tractorului, precum și alte acțiuni relevante.

Totodată, prin reluarea urmăririi penale, nu au fost afectate drepturile procesuale ale lui Diug O. garantate de lege, și anume de a nu fi urmărit repetat pentru una și aceeași faptă. Conform art. 4 din Protocolul adițional nr. 7 la CEDO, și Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice, nici o persoană nu poate fi urmărită sau pedepsită penal de jurisdicția aceluiași stat pentru săvârșirea unei infracțiuni pentru care a fost deja achitată sau condamnată printr-o hotărâre definitivă, conform legii și procedurilor penale ale aceluiași stat.

Or, Diug O. nu a fost achitat sau condamnat printr-o hotărâre definitivă.

Mai mult, alin. (1) din art. 287 Cod de procedură penală a fost declarat neconstituțional prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 12 din 14.05.2015 privind

excepția de neconstituționalitate a art. 287 alin. (1) Cod de procedură penală, intrată în vigoare la data adoptării.

Astfel, poziția instanței de apel de încetare a procesului penal din motivul declarării neconstituționalității art. 287 alin. (1) Cod de procedură penală este ilegală or, potrivit art. 7 Codul jurisdicției constituționale, orice act normativ, precum și orice tratat internațional la care Republica Moldova este parte, se consideră constituțional până când constituționalitatea lui va fi dovedită în procesul jurisdicției constituționale, cu asigurarea tuturor garanțiilor prevăzute de prezentul cod.

Prin urmare, la momentul adoptării încheierii Judecătoriei Bălți din 21.08.2012, art. 287 alin. 1) CPP nu era declarat neconstituțional.

În drept, recursul este întemeiat pe prevederile art. 287 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală – hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, instanța a admis o eroare gravă de fapt.

6. Examinând admisibilitatea în principiu a recursului ordinar pe baza materialului din dosarul cauzei și motivelor invocate, Colegiul penal concluzionează că acesta urmează a fi declarat inadmisibil din următoarele considerente.

Potrivit art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de această instanță, inclusiv și în temeiul când hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, când instanța a admis o eroare gravă de fapt, care a afectat soluția instanței. Conform art. 424 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța de recurs este în drept să judece și în baza temeiurilor neinvocate, fără a agrava situația inculpatului. În corespundere cu art. 6 pct. 11¹⁾ și 44) Cod de procedură penală, eroare gravă de fapt reprezintă stabilirea eronată a faptelor, în existența sau inexistența lor, prin neluarea în considerare a probelor care le confirmau sau prin denaturarea conținutului acestora. Eroarea gravă de fapt nu reprezintă o apreciere greșită a probelor. Viciu fundamental în cadrul procedurii precedente, care a afectat hotărârea pronunțată, constituie încălcarea esențială a drepturilor și libertăților garantate de Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, de alte tratate internaționale, de Constituția Republicii Moldova și de alte legi naționale.

Instanța de recurs verifică doar dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

În sensul vizat și în raport cu circumstanțele invocate în recursul ordinar, în care nici nu sunt indicate concrete erori de drept clar definite, fiind criticată și ***încheierea Judecătoriei Bălți din 21.08.2012*** - o hotărâre inexistentă în speță (pct. 5. din decizie), se atestă că împrejurările menționate în partea descriptivă a hotărârilor contestate, inclusiv cele reproduse în pct. 2. și 4. din prezenta decizie, relevă în mod concludent că instanțele de fond și de apel, legal și întemeiat au constatat și apreciat circumstanțele de fapt și de drept privind încetarea procesului penal în privința inculpatului, în strictă conformitate cu prevederile normelor de procedură penală și prescripțiilor de drept material, instanța de apel pronunțându-se

argumentat asupra tuturor motivelor invocate în apelul de pe rol (*pct. 2. - 5. din decizie*).

Soluția instanțelor de fond și de apel coroborează și cu următoarele împrejurări.

Potrivit art. 7 alin. (2) Cod penal, art. 22 alin. (2), 3 alin. (1), 287 alin. (4), 63 alin. (2) pct. 3), (3), 230 alin. (2) Cod de procedură penală (*red. 2015*), art. 4 Protocol 7 CEDO, în vigoare și obligatorie pentru R. Moldova din data ratificării - 24.07.1997, nimeni nu poate fi supus de două ori urmării penale și pedepsei penale pentru una și aceeași faptă. În desfășurarea procesului penal se aplică legea care este în vigoare în timpul urmării penale și al judecării cauzei în instanța judecătorească. În cazurile în care ordonanța de scoatere a persoanei de sub urmărire a fost adoptată legal, reluarea urmării penale poate avea loc numai dacă apar fapte noi sau recent descoperite ori un viciu fundamental în cadrul urmării precedente a afectat hotărârea respectivă. În cazul descoperirii unui viciu fundamental, urmărirea penală poate fi reluată doar în termen de un an de la intrarea în vigoare a ordonanței de încetare a urmării penale, clasare a cauzei sau scoatere a persoanei de sub urmărire. Organul de urmărire penală nu este în drept să mențină în calitate de bănuț persoana în privința căreia a fost dată o ordonanță de recunoaștere în această calitate – mai mult de 3 luni. La momentul expirării acestui termen, organul de urmărire penală este obligat să dispună scoaterea lui de sub urmărire sau punerea lui sub învinuire. În cazul în care pentru exercitarea unui drept procesual este prevăzut un anumit termen, nerespectarea acestuia impune pierderea dreptului procesual și nulitatea actului efectuat peste termen.

Conform jurisprudenței naționale, ordonanțele de încetare a urmării penale, de clasare a cauzei penale sau de scoatere a persoanei de sub urmărire penală pot fi casate, cu reluarea urmării penale, doar în cazul în care sunt invocate fapte noi sau recent descoperite ori un viciu fundamental în cadrul procedurii precedente a afectat ordonanța atacată. În cazul descoperirii unui viciu fundamental în cadrul procedurii precedente, urmărirea penală poate fi reluată doar în termen de un an de la intrarea în vigoare a ordonanței de încetare a urmării penale, de clasare a cauzei penale sau de scoatere a persoanei de sub urmărire penală (*Hotărârea Plenului CSJ Cu privire la practica asigurării controlului judecătoresc de către judecătorul de instrucție în procesul urmării penale nr.7 din 04.07.2005, pct. 5.5.*).

Prin ordonanța **din 15.10.2010**, Diug O. a fost recunoscut în calitate de bănuț pe art. 264 alin. (5) Cod penal.

Potrivit ordonanței procurorului în Procuratura raionului Glodeni, C Cojocar, **din 10.08.2011**, inculpatul a fost scos de sub urmărire penală, fiind încetată urmărirea penală din motivul lipsei elementelor infracțiunii. În descriptivul ordonanței este invocat că: „...se exclude vinovăția lui Diug O. în comiterea infracțiunii prevăzute la art. 264 alin. (5) Cod penal, or, decesul lui Pașchevici T. și Eladi L. nu a rezultat direct din încălcarea de către Diug O. a regulilor de securitate a circulației rutiere. Concomitent, în acțiunile lui Diug O. sunt întrunite elementele constitutive ale contravenției prevăzute de art. 240 alin. 2 Cod contravențional”.

Conform ordonanței **din 27.12.2013**, Procurorului-șef al Direcției control al urmării penale și asistență metodică, Ruslan Popov, conducându-se de prevederile art. 287 alin. (1) Cod de procedură penală – **ulterior se constată că nu a existat în fapt cauza care a determinat luarea acestor măsuri**, a dispus: *„Anularea ordonanței procurorului, adjunct al procurorului raionului Glodeni Pavel Guida din 24.08.2012 de respingere a plângerii cet. Eladi V. împotriva ordonanței de încetare a urmării penale emise de procurorul în Procuratura raionului Glodeni C. Cojocarul din 10.08.2011. Anularea ordonanței de încetare a urmării penale și scoatere a bănuțului Diug O. de sub urmărire penală în cauza nr. 2010090337, emisă la 10.08.2011 de către procurorul în Procuratura raionului Glodeni C. Cojocarul, cu reluarea urmării penale”*. În descriptivul ordonanței este indicat că: *„hotărârea privind încetarea urmării penale nu este bazată pe realizarea unei cercetări complete, multilaterale și pe administrarea unor probe suficiente cu privire la circumstanțele cauzei, neexistând în fapt cauzele care au determinat luarea acestei decizii. Procurorul nu a asigurat investigarea suficient de minuțioasă și eficientă a cazului de deces a cet. L. Eladi și T. Pașchevici, prin ce a încălcat dreptul succesorilor victimelor la o investigație eficientă. Astfel, hotărârea procurorului este afectată de un viciu fundamental. Organul de urmărire penală și procurorul au omis stabilirea și audierea tuturor persoanelor, martori ai accidentului, nu a eliminat divergențele dintre declarațiile martorilor audiați prin efectuarea confruntărilor, verificarea declarațiilor la fața locului, nu a fost dispusă efectuarea expertizei auto-tehnice pentru stabilirea stării tehnice a tractorului. Astfel, procurorul, la adoptarea hotărârii menționate a admis erori de fapt și de drept, acțiunile întreprinse la investigarea cazului fiind insuficiente, fapt ce exclude caracterul legal al hotărârii procesuale în cauză”*.

Prin ordonanța **din 24.04.2016**, Diug O. a fost pus sub învinuire pe art. 264 alin. (5) Cod penal.

În această consecutivitate se reține că:

a) ordonanța din **10.08.2011** de scoatere de sub urmărire penală a inculpatului și încetarea urmării penale, a fost anulată de procurorul ierarhic superior prin ordonanța din **27.12.2013**, adică peste termenul de un an, prevăzut de lege, deci neîntemeiat juridic;

b) împrejurările invocate de procuror în ordonanța **din 27.12.2013**, de redeschidere a procesului penal, întemeiate de drept pe prevederile art. 287 alin. (1) Cod de procedură penală că **ulterior se constată că nu a existat în fapt cauza care a determinat luarea acestor măsuri**, cum ar fi: *„hotărârea privind încetarea urmării penale nu este bazată pe realizarea unei cercetări complete, multilaterale și pe administrarea unor probe suficiente cu privire la circumstanțele cauzei, neexistând în fapt cauzele care au determinat luarea acestei decizii. Procurorul nu a asigurat investigarea suficient de minuțioasă și eficientă a cazului de deces... organul de urmărire penală și procurorul au omis stabilirea și audierea tuturor persoanelor, martori ai accidentului, nu a eliminat divergențele dintre declarațiile martorilor audiați prin efectuarea confruntărilor, verificarea declarațiilor la fața locului, nu a fost dispusă efectuarea expertizei auto-tehnice pentru stabilirea stării tehnice a tractorului. Astfel, procurorul, la adoptarea*

hotărârii menționate a admis erori de fapt și de drept, acțiunile întreprinse la investigarea cazului fiind insuficiente, fapt ce exclude caracterul legal al hotărârii procesuale în cauză”, nu conțin o argumentare și o concluzie certă în aspectul unui eventual viciu fundamental, de natură să afecteze hotărârea respectivă, întemeiată pe jurisprudența relevantă națională și a CtEDO, dar reprezintă doar o critică a omisiunilor procedurale comise de către organul de urmărire penală.

Însă, potrivit jurisprudenței CtEDO, în cazul redeschiderii urmăririi penale pe motiv că ancheta inițială nu a fost completă, carențele autorităților nu pot fi imputabile inculpatului și nu trebuie să-l pună într-o situație defavorabilă (*cauza Stoianova și Nedelcu vs. România*). Procurorul are obligația de a reflecta pretensele erori înainte de pronunțarea unei hotărâri definitive, iar statul este cel care trebuie să-și asume erorile comise de procuror și aceste erori nu trebuie reparate în detrimentul persoanei vizate în speță (*cauza Ștefan vs. România*). Simpla părere că investigațiile într-o anumită cauză ar fi fost *incomplete și neobiective* nu poate, în sine, în absența unor erori jurisdicționale, încălcări grave ale procedurii de judecată sau abuzuri de putere, să releve erori în aplicarea dreptului material sau din ale motive considerabile care decurg din interesele justiției să indice prezența unui viciu fundamental în cadrul procedurii precedente (*cauza Radchikov vs. Rusia*).

Prin urmare, reluarea neîntemeiată a urmăririi penale în privința inculpatului, adică în lipsa unui viciu fundamental legal motivat, a încălcat vădit dreptul lui de a nu fi supus de două ori urmăririi penale și pedepsei penale pentru una și aceeași faptă;

a) conform ordonanței **din 15.10.2010**, inculpatul a fost recunoscut în calitate de bănuț, dar pus sub învinuire abia prin ordonanța **din 24.04.2016**, adică peste termenul de 3 luni prevăzut de lege, deci în lipsa unui suport juridic, or, la acel moment Diug O. era, de drept, scos de sub urmărirea penală, rezumându-se nulitatea ordonanței de punere sub învinuire a inculpatului, ca fiind adoptată peste termen.

Totodată, lipsa unei ordonanței de reluare a urmăririi penale, după expirarea termenului de 3 luni de menținere în calitate de bănuț, pe motive de fapte noi, recent descoperite sau a unui viciu fundamental, la fel, a lezat dreptul inculpatului de a nu fi urmărit și pedepsit penal de două ori pentru una și aceeași faptă.

Este de observat că recurentul nu critică în niciun fel acest temei de încetare a procesului penal de către instanțele de fond și de apel, deci l-a acceptat și, în asemenea caz, se contrazice solicitând dispunerea rejudecării cauzei de către instanța de apel (*pct. 5. din decizie*).

Pe lângă aceasta, recursul vizat este întemeiat doar pe critica modului în care instanțele au apreciat probele și circumstanțele cauzei (*pct. 5. din decizie*).

Însă, pornind de la relevanțele art. 6 pct. 11¹), 27, 414 alin. (1) și (2) a Codului de procedură penală, eroarea gravă de fapt nu reprezintă o apreciere greșită a probelor, iar judecătorul apreciază probele în conformitate cu propria sa convingere, formată în urma cercetării tuturor probelor administrate. Instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală și în baza oricăror probe noi prezentate instanței de apel, și poate da o nouă apreciere

probelor din dosar. Astfel, activitatea instanțelor de fond și de apel privind doar aprecierea sau reaprecierea probelor și circumstanțelor cauzei, inclusiv în latura pedepsei, în alt sens decât cel pe care îl propune avocatul, este o competență și prerogativă legală a acestor instanțe, care nu constituie un temei de drept separat din numărul celor incluse în art. 427 Cod de procedură penală și, astfel, invocarea acestei chestiuni în recursul ordinar, la fel, este lipsită de orice temei legal.

Mai mult, motivele invocate în recursul de pe rol au constituit deja obiect de examinare în instanțele de fond și de apel, fiind oferite răspunsuri argumentate în acest sens (*pct. 2 – 5. din decizie*), iar o altă opinie asupra probelor și circumstanțelor cauzei care au fost puse la baza sentinței de condamnare, conform jurisprudenței CtEDO, nu poate servi temei pentru reexaminarea cauzei (*hotărârea din 16 ianuarie 2007, pct. 20, cazul Bujnița c. Moldovei*).

Împrejurările enunțate denotă în mod concludent, că instanțele de fond și de apel nu au comis erori de drept în raport cu motivele invocate de recurent, că hotărârile contestate conțin motive clare și legale pe care se întemeiază soluția de încetare a respectivului procesului penal, că instanțele nu au admis o eroare gravă de fapt, care să le fi afectat soluția, și că recursul ordinar este unul vădit neîntemeiat.

Conform art. 432 alin. (2) pct. 4) Cod de procedură penală, instanța de recurs decide inadmisibilitatea recursului înaintat în cazul în care se constată că acesta este vădit neîntemeiat.

Prin urmare, odată ce recursul de pe rol este vădit neîntemeiat, acesta urmează a fi declarat inadmisibil.

7. În conformitate cu art. 431 alin. (1), 432 alin. (1), (2) pct. 4), alin. (3) Cod de procedură penală, Colegiul penal,

DECIDE :

inadmisibilitatea recursului ordinar declarat de procurorul în Procuratura de circumscripție Bălți, Liliana Pasat, împotriva sentinței Judecătoriei Drochia din 10 februarie 2017 și deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 14 martie 2018, în privința inculpatului Diug Oleg XXXXX, pe motiv că este vădit neîntemeiat.

Decizia este irevocabilă, pronunțată integral la 08 august 2018.

Președinte

Nicolae Gordilă

Judecători

Iurie Diaconu

Elena Covalenco